Rozhovor s hlavným odborníkom MZ SR pre diabetológiu, poruchy látkovej premeny a výživy MUDr. Jaroslavom Fábrym

MUDr. Jaroslav Fábry vyštudoval LF UK v Bratislave. V rámci doplnkového vzdelávania získal atestáciu z vnútorného lekárstva I. stupňa, nadstavbovú atestáciu z diabetológie, porúch látkovej premeny a výživy, získal medzinárodný certifikát biotechnológie v medicíne a súčasne GSP na medzinárodnej úrovni. V rámci bohatej odbornej praxe začal svoje pôsobenie na internom oddelení OÚNZ v Bratislave-vidiek a v NsP Malacky v diabetologickej ambulancii a na internom oddelení. Nasledovala práca v diabetologickej a internej ambulancii LF UK a UNB v Nemocnici Ružinov. Neskôr pôsobil v rámci diabetologickej ambulancie v poliklinike Ružinov v Bratislave a od roku 1995 pracuje nepretržite ako diabetológ v súkromnej praxi Diafa s. r. o. na Drieňovej ulici v Bratislave.

V rámci bohatej pracovnej a publikačnej činnosti je spoluzakladateľom Zväzu diabetikov Slovenska s ocenením „Čestný člen zväzu diabetikov Slovenska“. Je zakladateľom pacientskeho časopisu Diabetik a súčasne predsedom redakčnej rady, členom SLS, LK a Slovenskej diabetologickej spoločnosti s ocenením „Čestné uznanie za dlhoročnú prácu v diabetológii“ a zároveň členom výboru Sekcie praktických diabetológov Slovenskej diabetologickej spoločnosti. Je hlavným odborníkom MZ SR pre diabetológiu, poruchy látkovej premeny a výživy, predsedom pracovnej skupiny pre zdravotnícke pomôcky pre diabetikov pri MZ SR, predsedom OPS MZ SR pre ŠDTP, účastníkom 45 klinických štúdií fáza 2a a 3 a, b ako hlavný investigátor a je členom EASD. MUDr. Fábry je autorom monografie „Praktická príručka pre diabetika“, ako aj mnohých edukačných materiálov a odborných článkov. Je odborným prednášateľom na medzinárodných sympóziách – Svetový deň vody, sympózium gynekológov na Svetovom dni diabetu a Medzinárodné diabetologické dni.

Vážený pán doktor, vedeli by ste nám prezradiť, aký bol rok 2020 očami hlavného odborníka MZ SR pre diabetológiu, poruchy látkovej premeny a výživy?

Rok 2020 bol rokom riešenia problémov okolo pandémie COVID-19 v zmysle kontinuálneho zabezpečenia poskytovania neodkladnej zdravotnej starostlivosti. Môžem konštatovať, že aj napriek tejto situácii sa v tomto roku v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva SR a zdravotnými poisťovňami podarilo v oblasti diabetológie presadiť výrazne pokrokové prvky v poskytovaní zdravotnej starostlivosti pre takú širokú populáciu, akou diabetici jednoznačne sú. Podarilo sa vytvoriť ambulantné centrá na nastavovanie na inzulínové pumpy vo dvoch fázach za účinnej podpory nového vedenia najväčšieho poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, Všeobecnej zdravotnej poisťovne. Tento rok bol rokom riešenia kontinuálneho monitoringu hladiny cukru v krvi (CGM) v zmysle zavedenia do úhradovej politiky pre skupinu diabetikov 1. typu. Od 1. 3. 2021 sú vyriešení diabetici do 19. roka života, a to 80 % pokrytím CGM z roka. V súčasnosti sa intenzívne rokuje aj o ďalšej veľkej skupine, a to o diabetikoch 1. typu nad 19 rokov života. V roku 2020 sa podarilo vstúpiť do systému stravovania diabetikov a zjednotenia pohľadu na stravovací systém ako absolútnu súčasť liečby cukrovky, a to prostredníctvom tzv. ***tanierových diét***.

Ochorenie COVID-19 zasiahlo poskytovanie zdravotnej starostlivosti na Slovensku, hlavne v oblasti nemocničnej starostlivosti. Ako je na tom ambulantná starostlivosť o diabetikov?

Diabetologické ambulancie od úplného začiatku pandémie pracovali a pracujú v plnom nasadení a snažia sa všetkými formami poskytovať starostlivosť pacientom buď formou fyzickou alebo telefonickými konzultáciami. Tu je namieste povedať veľké ďakujem všetkým diabetológom, ktorí sú ohrození a jednoznačne poskytujú starostlivosť aj v tejto ťažkej dobe.

Zmenilo sa niečo v oblasti ohodnotenia práce diabetológa v minulom roku? Zareagovali poisťovne na meniace sa prostredie?

Zdravotné poisťovne zaviedli nové pojmy a zdravotné výkony, ako je telefonická konzultácia a podobne. Tieto výkony sú však ohodnotené neadekvátne, pretože telefonická konzultácia je mnohokrát namáhavejšia ako fyzické vyšetrenie pacienta v ambulancii. Samozrejme, všetku zodpovednosť za zdravotný stav pacienta aj po telefonickej konzultácii preberá lekár, čo je veľmi zodpovedná práca a takáto práca musí byť adekvátne honorovaná.

Pandémia COVID-19 urýchlila digitalizáciu spoločnosti. Do akej miery je možné liečiť pacienta s diabetom na diaľku?

V našich podmienkach sa s obľubou hovorí o telemedicíne alebo o digitalizácii. V skutočnosti je v rámci digitalizácie len odosielanie elektronického receptu, čo, samozrejme, uľahčuje život aj samotným pacientom. Telemedicína je v skutočnosti založená na spracovaní dát, prácou s nimi a komunikáciou výsledku s pacientom. U nás sa v súčasných podmienkach s pacientom len telefonuje, mnohokrát bez relevantných údajov. Toto telefonovanie teda nemôžeme považovať za telemedicínu. Samozrejme, aj keby fungovala telemedicína, pacienta nemožno dlhodobo liečiť na diaľku.

Diabetológia zaznamenala za posledných desať rokov obrovský rozvoj. Ako by ste charakterizovali vaše možnosti dnes v porovnaní so situáciou pred desiatimi rokmi? Ako vidíte budúcnosť diabetológie? Prídu na trh lieky alebo technológie, ktoré „vyliečia diabetes“?

To, že diabetológia za posledných desať rokov zaznamenala obrovský rozvoj, môžem len potvrdiť. Súčasnosť je o zavádzaní moderných technológií do života diabetikov a do liečebného procesu. Našťastie aj u nás za posledný rok zaznamenávame výrazný rozvoj technológií, a to zavádzaním kontinuálneho monitoringu glykémií (CGM) na celú populáciu diabetikov 1. typu. Ako som spomínal, deti do veku 19. roka života budeme mať vyriešené od marca 2021 a je mojou osobnou snahou vyriešiť aj ostatnú populáciu diabetikov 1. typu do júla 2021. V decembri 2020 bola na náš trh zavedená inzulínová pumpa s IQ *control*, čo je vlastne umelý pankreas a v týchto mesiacoch ďalšia inzulínová pumpa s takouto funkciou. Treba si uvedomiť, že technológie udávajú a budú v najbližšej budúcnosti udávať trend vývoja v diabetológii, zlepšovať život diabetikov a zároveň ochraňovať pred rozvojom chronických komplikácií diabetu. V tomto procese je nutné, aby zdravotné poisťovne pochopili tento trend a aktívne podporovali celý technologický vývoj a nepozerali sa len na zvýšené náklady v danom období. Myslím, že nastáva čas, keď je nutné pozerať sa dopredu a zavádzať takéto technológie.

Diabetes mellitus je chronické celoživotné ochorenie, s vašimi pacientmi sa stretávate dlhé roky, ste svedkami ich životných príbehov. Ktorý pacient bol pre vás najväčšou výzvou?

Najväčšou výzvou pre mňa osobne bol pacient, ktorý mal niekoľko rokov chorobu akože pod kontrolou, ale režim diabetika bral na ľahkú váhu a bol presvedčený, že má len slabú cukrovku. Postupne stratil nohu a zrak. Jeho snaha o nápravu prišla, bohužiaľ, už neskoro. Preto platí, že cukrovku nemožno podceňovať.

Aká je podľa vás prognóza vývoja pandémie COVID-19 celosvetovo a u nás na Slovensku? Kedy sa vrátime k životu, na ktorý sme boli zvyknutí, resp. ako je teraz moderné hovoriť – už nikdy nebude nič ako predtým a nastane „nový normál“?

COVID-19 je pandémia, ktorá je celosvetovým problémom a zmenila život všetkým ľuďom. Vzhľadom na nevyspytateľnosť tejto pandémie pravdepodobne len očkovanie bude procesom, ktorý túto pandémiu zásadne ovplyvní. Preto je nutné veriť autoritám a počúvať rady odborníkov.

Ďakujeme Vám za rozhovor
Odborná redakcia DIA News